

PAPIESKA AKADEMIA TEOLOGICZNA
W KRAKOWIE
WYDZIAŁ FILOZOFII

ZAGADNIENIA FILOZOFICZNE W NAUCE

V

Kraków 1983

Wydział Duszpasterstwa Kurii Metropolitalnej
Kraków 1983

WPROWADZENIE

Upłynął kolejny rok prac Ośrodka Studiów Interdyscyplinarnych. Podniesienie dotychczasowego Papieskiego Wydziału Teologicznego w Krakowie do rangi Papieskiej Akademii Teologicznej, a co za tym idzie ukonstytuowanie się Wydziału Filozofii w ramach Akademii, stało się ważnym wydarzeniem tego okresu i stworzyło lepszą podstawę dla działalności Ośrodka Studiów Interdyscyplinarnych w Krakowie.

Niniejszy zeszyt jest, przynajmniej częściowym, odbiciem prac i studiów prowadzonych przez Ośrodek. W zeszycie dominują dwie grupy tematyczne: podstawowe kategorie pojęciowe współczesnych nauk empirycznych oraz szeroko rozumiane zagadnienia metodologiczne. Do podstawowych kategorii pojęciowych współczesnych nauk empirycznych niewątpliwie należą: materia, czas, symetrie. Omawiają je w swoich artykułach Misner, Heller i Maślanka. Jest rzeczą godną uwagi, że w kontekście współczesnych nauk pojęcie materii, czasu i symetrii nabierają bardzo abstrakcyjnego znaczenia, co wyraża się w czysto formalnym ich ujmowaniu, Życiński w swoim artykule porusza sprawę o fundamentalnym znaczeniu dla całej filozofii nauki: zagadnienie racjonalności i jej kryteriów przenika wszystkie inne problemy związane z refleksją nad ludzkim poznaniem. Szczęsny i Urbaniec oraz Maślanka zajmują się problematyką metodologiczną. Punktem wyjścia tych analiz są twierdzenia współczesnych nauk a nie aprioryczne założenia filozoficzne. Typowy przykład stanowi artykuł Szczęsnego i Urbańca, w którym faktyczna ewolucja mechaniki kwantowej zostaje skonfrontowana z poglądami filozofów na temat ewolucji nauki.

Dział recenzji dopełnia całości. Tym razem nacisk został położony raczej na zasygnalizowanie większej liczby pozycji niż na obszerniejsze omawianie poszczególnych dzieł.

*UWAGA: Tekst został zrekonstruowany przy pomocy środków automatycznych; możliwe są więc pewne błędy, których sygnalizacja jest mile widziana (obi@opoka.org). Tekst elektroniczny posiada odrębną numerację stron.

TEMATYKA KONWERSATORIUM INTERDYSCYPLINARNEGO W ROKU AKADEM. 1982/83

22. X. — Prof. Jerzy Janik, IF UJ, Fizyki
a metafizyki
19. XI. — Prof. Z. Grabowski, PAN, Spór
o powstanie życia. Hipoteza ewolucji
chemicznej
10. XII. — Doc. J. Życiński, PAT, Paradygmatyczne
uwarunkowania sprawy Galileusza
— mgr A. Łachwa, Problemy tekstologiczne
w informatyce prawniczej
13. I. — Prof. Ch. W. Misner, Univ. of Maryland,
Material and immaterial factors in cosmology
21. I. — Prof. K. Zalewski, IF UJ, Fizyka dla
poetów (Filozoficzne implikacje mechaniki
kwantowej)
25. II. — Prof. K. Maurin, PAN, Problem
dwoistości w matematyce, fizyce i filozofii
18. III. — Prof. J. Rayski, IF UJ, Powstanie
mechaniki kwantowej
— Doc. M. Heller, PAT, Topologia i filozofia
czasu
21. III. — Prof. Jerzy Kijowski, PAN, Afiniczne
sformułowanie OTW
13. V. — Juan Casanovas, (Obs. Astr. w Castel
Gandolfo), Filozoficzne aspekty astronomii
Galileusza

W maju 1983 r. rozpoczęło działalność konwersatorium interdyscyplinarne: „Nauka, filozofia, sztuka”. Referaty wygłosili:

6. V. — Prof. K. Maurin, Z teorii symbolu
20. V. — Prof. J. Tischner, Etyka i estetyka
u S. Kierkegaarda
3. VI. — Prof. Z. Chyliński, Istnienie i obserwacja
w fizyce
10. VI. — Doc. M. Heller, Wszechświat jako dzieło
sztuki

Spis treści

Wprowadzenie	3
Tematyka konwersatorium interdyscyplinarnego w roku akadem. 1982/83	4
Ch. W. Misner, Niematerialne składowe obiektów fizycznych	5
M. Heller, Genesis czasu	14
J. Życiński, Rodzaje i warunki racjonalności poznawczej	26
K. Maślanka, Uwagi o poznawalności	38
J. Szczęsny, J. Urbaniec, Myślenie poziome	44
Dyskusje i recenzje	
M. Heller, Wśród książek	65
J. Życiński, Na marginesach matematycznych lektur	69
W. Skoczny, Wszechświat i rozwój	72
J. Życiński, W kręgu filozoficznego półtoryzmu	74
M. Heller, Galileusz a Sobór Trydencki	77